TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Hoàn thiện hành lang pháp lý đối với hoạt động lý lịch tư pháp

11:35 05/09/2025

Tại phiên họp thứ 49 diễn ra vào sáng nay (5/9), Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp.

Thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng, Nhà nước về công tác lý lịch tư pháp

Tờ trình của Chính phủ về dự án Luật do Thượng tướng Nguyễn Văn Long, Thứ trưởng Bộ Công an trình bày cho biết, qua 15 năm thi hành, Luật Lý lịch tư pháp đã thu được nhiều kết quả đáng ghi nhận.

Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, trong quá trình thi hành cho thấy một số quy định của Luật Lý lịch tư pháp còn có vướng mắc, bất cập về cơ sở pháp lý cần phải được sửa đổi, bổ sung, như mô hình quản lý Cơ sở dữ liệu lý lịch tư pháp theo 2 cấp đã bộc lộ bất cập, phân tán, chưa tập trung, thống nhất, gây lãng phí nguồn lực; quyền yêu cầu cấp Phiếu lý lịch tư pháp số 2 còn tình trạng bị lạm dụng...

Chính vì thế, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp được xây dựng nhằm hoàn thiện hành lang pháp lý, đẩy mạnh thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng, Nhà nước về công tác lý lịch tư pháp; ứng dụng hiệu quả thành tựu khoa học, công nghệ trong quản lý Cơ sở dữ liệu lý lịch tư pháp hướng tới xây dựng, quản lý, quản trị tập trung hệ thống Cơ sở dữ liệu lý lịch tư pháp, liên thông, đồng bộ với hệ thống dữ liệu quốc gia về dân cư, khắc phục tình trạng phân tán hiện nay; tạo cơ sở quan trọng triển khai thực hiện tiếp nhận yêu cầu, cấp phiếu lý lịch tư pháp toàn trình trên môi trường điện tử, cải cách thủ tục hành chính, tạo điều kiện thuận lợi để người dân thực hiện dịch vụ mọi lúc, mọi nơi, góp phần thực hiện hiệu quả chủ trương đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, hội nhập quốc tế.

Quan điểm xây dựng Luật là thể chế hóa quan điểm của Đảng, Nhà nước ta về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả; tiếp tục cụ thể hóa các quy định của Hiến pháp năm 2013 về quyền con người, quyền công dân, đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật. Đáp ứng yêu cầu thực tiễn về phát triển chính phủ điện tử, chính phủ số, xây dựng Cơ sở dữ liệu lý lịch tư pháp tập trung, thống nhất, đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính. Quy định cụ thể, bảo đảm tính minh bạch, tính kế thừa, khả thi trong thực tiễn thi hành.

Với mục đích và quan điểm nêu trên, phạm vi điều chỉnh và đối tượng áp dụng của Luật cơ bản được giữ nguyên so với Luật Lý lịch tư pháp năm 2009. Bên cạnh đó, dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung 26/57 Điều; bãi bỏ 2/57 Điều của Luật Lý lịch tư pháp năm 2009; những quy định được sửa đổi, bổ sung này nhằm bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật; giải quyết những tồn tại, khó khăn trong thực tiễn hiện nay và đáp ứng yêu cầu công tác quản lý nhà nước về lý lịch tư pháp, thực hiện dịch vụ công cấp phiếu lý lịch tư pháp từ Bộ Tư pháp sang Bộ Công an trong thời gian tới.

Hồ sơ dự án Luật được chuẩn bị công phu, nghiêm túc, đúng quy định

Thẩm tra sơ bộ về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp, Ủy ban Pháp luật và Tư pháp (UBPLTP) của Quốc hội tán thành với sự cần thiết sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp với các lý do như đã nêu tại Tờ trình của Chính phủ. Hồ sơ dự án Luật đã được Chính phủ chuẩn bị công phu, nghiêm túc, đúng quy định, đủ điều kiện trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Quốc hội xem xét, quyết định theo trình tự, thủ tục rút gọn.

Thường trực UBPLTP nhận thấy, các quy định của dự thảo Luật bám sát và cụ thể hóa các yêu cầu, chỉ đạo của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về cải cách thủ tục hành chính, đẩy mạnh chuyển đổi số, ứng dụng khoa học công nghệ, đổi mới

sáng tạo trong hoạt động của các cơ quan trong hệ thống chính trị, nâng cao chất lượng dịch vụ công; cho rằng với phạm vi sửa đổi như đề xuất của Chính phủ, việc đề xuất tên gọi của dự án Luật là Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp là phù hợp.

Về quyền yêu cầu cung cấp thông tin lý lịch tư pháp (Điều 7), Thường trực UBPLTP cho rằng, các tổ chức chính trị - xã hội hiện nay đều đã được sắp xếp trực thuộc MTTQ Việt Nam nên việc tiếp tục quy định các tổ chức chính trị - xã hội được yêu cầu cung cấp thông tin về lý lịch tư pháp là chưa thật sự phù hợp với mô hình tổ chức của MTTQ Việt Nam và các hội đoàn thể hiện nay, mà chỉ nên quy định cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp được thực hiện việc này. Do đó, đề nghị tiếp tục rà soát, chỉnh lý quy định về các cơ quan có quyền yêu cầu cơ quan có thẩm quyền cấp phiếu lý lịch tư pháp cung cấp thông tin lý lịch tư pháp tại dự thảo Luật để bảo đảm phù hợp với tính chất, nhiệm vụ và yêu cầu thực tiễn.

Về phiếu lý lịch tư pháp (Điều 41), để khắc phục tình trạng lạm dụng đối với yêu cầu cấp Phiếu lý lịch tư pháp số 1 và Phiếu lý lịch tư pháp số 2, Thường trực UBPLTP đề nghị nghiên cứu, bổ sung vào dự thảo Luật quy định mang tính nguyên tắc về các trường hợp được yêu cầu cấp phiếu lý lịch tư pháp; đồng thời tiếp tục cân nhắc, chỉnh lý quy định về mục đích quản lý lý lịch tư pháp tại khoản 4 Điều 3 của dự thảo Luật cho phù hợp với tình hình thực tiễn và chủ trương cắt giảm, đơn giản hóa thủ tục hành chính.

Thường trực UBPLTP cũng cho rằng, việc tiếp tục duy trì quy định về cấp Phiếu lý lịch tư pháp số 2 cho cá nhân để họ biết được nội dung về lý lịch tư pháp của mình là cần thiết. Tuy nhiên, để hạn chế việc lạm dụng yêu cầu cấp Phiếu lý lịch tư pháp số 2, đề nghị nghiên cứu, bổ sung vào dự thảo Luật quy định nghiêm cấm các cơ quan, tổ chức, đơn vị yêu cầu cá nhân phải cung cấp Phiếu lý lịch tư pháp số 2 khi thực hiện các thủ tục hành chính thông thường hoặc trong các quan hệ dân sự, lao động...

Về trình tự, thủ tục, thời hạn cấp phiếu lý lịch tư pháp (các điều 45, 46 và 47), Thường trực UBPLTP đề nghị tiếp tục rà soát thẩm quyền của cơ quan lập lý lịch tư pháp, cơ quan tiếp nhận yêu cầu cấp phiếu lý lịch tư pháp, cơ quan cấp phiếu lý lịch tư pháp trong dự thảo Luật để bảo đảm khớp nối, thống nhất về trình tự, thủ tục, phù hợp với tính chất, năng lực chuyển đổi số của hệ thống nhằm giảm thời gian xử lý hồ sơ, yêu cầu về lý lịch tư pháp và đơn giản hơn nữa thủ tục hành chính.

Về điều khoản thi hành, Tờ trình của Chính phủ và dự thảo Luật chưa xác định cụ thể thời điểm Luật có hiệu lực thi hành. Thường trực UBPLTP đề nghị quy

định dự thảo Luật có hiệu lực thi hành từ ngày 1/3/2026 để các cơ quan hữu quan có thời gian rà soát, hoàn thiện các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành cũng như các công tác cần thiết khác để bảo đảm các quy định của Luật sớm đi vào thực tiễn.

Phát biểu tại phiên họp, đa số ý kiến Ủy ban Thường vụ Quốc hội tán thành việc ban hành dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Lý lịch tư pháp; cho rằng, các nội dung cơ bản phù hợp với yêu cầu thực tiễn, đáp ứng yêu cầu đặt ra về đổi mới tổ chức bộ máy, đổi mới phương pháp quản lý...

Sau khi nghe ý kiến phát biểu của các thành viên Ủy ban Thường vụ Quốc hội, kết luận về nội dung này, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Khắc Định nêu rõ, Ủy ban Thường vụ Quốc hội ghi nhận sự cố gắng, khẩn trương của cơ quan chủ trì soạn thảo và cơ quan chủ trì thẩm tra; hồ sơ dự án luật bảo đảm đầy đủ điều kiện để trình Quốc hội cho ý kiến và thông qua tại kỳ họp thứ 10 theo trình tự, thủ tục rút gọn.

Phó Chủ tịch Quốc hội đề nghị Chính phủ khẩn trương hoàn thiện hồ sơ dự thảo luật, trong đó lưu ý tiếp tục rà soát, bảo đảm tính thống nhất của luật này với các luật có liên quan và các chủ trương của Đảng về sắp xếp tổ chức bộ máy trong hệ thống chính trị. Đồng thời, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế, tạo thuận lợi cho người dân trong thực hiện các quan hệ giao dịch với nước ngoài...

Giao Ủy ban Pháp luật và Tư pháp phối hợp chặt chẽ với cơ quan chủ trì soạn thảo để hoàn chỉnh hồ sơ và tiến hành thẩm tra chính thức dự án luật để báo cáo Quốc hội theo quy định.

Theo Chinhphu.vn